

Hankala vuosi toi paljon mietittävää osuustoimintayrityksille

Suomi elää historiallisen pitkää heikon talouskasvun aikaa. Vuosi sitten uumoiltiin, että BKT vihdoinkin nousisi plussalle. Nyt elokuussa 2015 tästä ei ole mitään takeita. Kasvu on horisontin takana, kuten OT-lehden analytiikot kirjoittavat tässä vuosikirjanumerossa. Eri tutkimuslaitokset arvioivat kuluvaan vuoden kasvun vaihteluvälin -0,2 prosentista +0,8 prosenttiin. Heikko talouskehitys ei voi olla vaikuttamatta osuustoimintayrityksiin. Volyymit ovat laskeneet kautta linjan, harvoja poikkeuksia lukuun ottamatta. Osuustoimintayritykset ovat joutuneet tehostamaan toimintaansa. Jatkossa niiden on väistämättä kasvettava, muutoin niiden talous alkaa kuihtua.

Vaikeissa oloissa osuustoimintayritysten tulokset ylsivät vuonna 2014 tyydyttävälle tasolle. Vain pieni osa teki tappiota. OP-ryhmä teki ennätysmäistä tulosta. LähiTapiolan tulos säilyi hyvänä. On ymmärrettävää, että useimpien yritysten liikevaihdot laskivat. Ilahduttavaa on, että useiden yritysten taseet vahvistuivat. Verrattuna 1990-luvun suureen lamaan ovat yritykset aivan toisella tavalla valmiit ottamaan vastaan markkinoiden vaikeudet.

Pellervon rahoitusryhmä arvioi tuottaja-osuuskuntien rahoitusasemaa viime talvena valmistuneessa raportissaan. Joidenkin keskisuurten osuuskuntien rahoitusasema on viime vuosina heikentynyt. Siksi on merkillepantavaa, että monet meijerit ovat vuonna 2014 vahvistaneet omavaraisuuttaan. Vaikeuksiltakaan ei ole välttytty: muutamien pienehköjen meijerien

rahoitusasema on tipahtanut heikolle tai hälyttävälle tasolle.

Hankalassa markkinatilanteessa kilpailu kiristyy. Tästä esimerkkinä on ruokamarkkina. S-ryhmä on ottanut yhdeksi strategian kärjeksi ruuan halpuuttamisen. Strategiavalinta herättää kysymyksiä: voiko kymmenen kertaa suurempaa saksalaiskilpailijaa voittaa hintakisassa? Tai laskeeko kotimaisen ruuan osuus kaupan hyllyllä? Tässä lehdessä todetaan, että kotimaisen osuus on kymmenessä vuodessa laskenut 90 prosentista 80 prosenttiin. Maataloustuottajat järjestöineen ovat reagoineet vahvasti hinnan halpeneeseen. Ruokaketjun muut osapuolet, kuten lihatalot ja meijerit joutuvat myös miettimään perin pohjin, miten saada markkinoilta riittävästi rahaa tuottajajäsenten talouden turvaamiseksi. Yhtälö ei ole helppo. Varmaa on, että koko ketjun on jatkuvasti tehostettava toimintaansa.

Osuustoimintayritysten yrityskuva on vahva. Osuustoiminnalliset palveluyritykset ovat mittausten kärjessä. Valio jatkaa brändien ykkösketjussa. Nämä tulokset eivät ole syntyneet sattumalta. Yhteiskuntien murroksissa vastuulliset yritykset erottuvat edukseen. Tämä vuosikirja mittaa yritysten tuloksia vertailukelpoisin, yleisesti hyväksytyjen tunnuslukujen avulla, mutta siinä ei ole kaikki. Vuosikirja arvioi ot-yritysten yhteiskuntavastuuta monipuolisemmin kuin kenties mikään muu aikauslehti.

Toivotamme kiintoisia lukuhetkiä tuoreen julkaisun parissa!

Kari Huhtala

KARI HUHTALA
OT-lehden
analytiikkotiimin
puheenjohtaja
Pellervo-Seuran
osuustoimintajohtaja

Piirros: Kari Inkinen

OT-lehdessä ajankohtainen lukupaketti

Osuustoiminta-lehden kokenut analytikkotiimi laati jälleen Osuustoiminnan Vuosikirjan kattavat analyysit suomalaisesta osuustoiminnasta ja keskinäisistä yrityksistä. Rautaisessa talouspaketissa tulevat yritysten talouslukujen ohella entistä vahvemmin esiin vastuullisuuden liittyvät kysymykset ympäristötoista työllistävyyteen.

Analytikkotiimin vetäjänä toimii Pellervo-Seuran osuustoimintajohtaja **Kari Huhtala**, jolla on yli kymmenen vuoden kokemus osuuskuntien johtamisen ja hallinnon kehittämisestä.

OT-lehden yritysanalytikkojen tiimiin kuuluvat ekonomi **Jorma Savolainen**, ekonomisti **Yrjö Kotisalo**, toimittajat **Mauno-Markus Karjalainen** ja **Antti Mustonen**, talous- ja strategiajohta-

misen asiantuntija, PI-johtamiskoulun toimitusjohtaja varatuomari **Jukka Suvitie**, vt. toimitusjohtaja **Perttu Pyykkönen** sekä tutkija **Tapani Yrjölä** PTT:stä.

Mukana tiimissä ovat lisäksi OT-lehden toimituspäällikkö **Riku-Matti Akkanen** ja tuottaja, Pellervon Julkaisupalvelun toimitusjohtaja **Antti Äijö** sekä professori **Petri Ollila** Helsingin yliopistosta.

Tilastollisen dokumenttiprojektin vetäjä, tutkimuspäällikkö **Pasi Saarnivaara** työskentelee TNS-Gallup Elintarviketieto Oy:ssä. OT-lehden dokumenttiprojektin parissa hän on yhdeksättä kesää.

Antoisia lukuhetkiä! Alkaen sivulta 18.

ELINTARVIKETAUOUS 2015

Tämän numeron mukana tulee jälleen kaikille tilaajillemme tuorein Elintarviketalous 2015 -tilastojulkaisu. Se on Suomen Gallup Elintarviketiedon tuottama ajantasainen tietopaketti elintarvikkeiden tuotannosta ja kulutuksesta. Julkaisun voi tilata myös suoraan Elintarviketiedolta hintaan 30 € + alv, suuremmat erät edullisemmin.

Irlannin meijeriosuuskunnat ovat vahvassa nousukiidossa. **s. 10**

Professori Petri Ollilan mielestä jäsenuskollisuus on osuuskunnan tärkein voimavara.

s. 69

3 PÄÄKIRJOITUS 6 AJANKOHTAISTA

Pasi Holm Taloustutkimukseen
Pauline Green jättää ICA:n
7 Osuuskunta Maitomaa 100 vuotta

8 TALOUS & POLITIIKKA

Vastaranta vain ruikuttaa
9 IKKUNA MAAILMALLE
Diginäyttöjä ja robottikäsiä
tulevaisuuden osuuskaupassa
10 Irlannin meijerit valtaavat markkinoita

12 BRYSSSELIN NÄKÖKULMASTA

Eurooppa hioo strategiaa kauppaneuvotteluihin
13 NÄKÖKULMA
Ihmeen sitkeässä tämä Artturi livari
14 Keskinäisten yritysten manifesti haluaa vakuutusyhtiöt samalle viivalle

16 OSUUSTOIMINNAN NÄKÖALOJA

Hallituksen lupaukset rohkaisevia
17 Pikakurssi osuustoiminnan peruskäsitteisiin

OSUUSTOIMINNAN VUOSIKIRJA 2015

1. YHTENEVETO 2014-2015

18 Osuustoiminnallisten yrityskuva vahva

21 SOK:n liiketoiminnassa vihdoon plussa vuosi, OP:llä loistotulos ja Metsä Group laajemmilla harteilla
22 Markkinakuvan pelkistys vuosille 2015-2016

Osuustoiminnan yhteiskuntavastuu 2015

24 Ot-yritysten vastuullisuuden kehitysportaat 2015
27 Sosiaalinen vastuu Osuustoiminta työn ja tuloperustan osana
29 Osuustoimintayritysten tuloverot lähes ennätyslukemissa
30 Taloudellinen vastuu Valio tietää ja kantaa taloudellisen vastuunsa
32 Osuustoimintayritysten vastuulliset 2015
34 Jäsenille 680 miljoonan bonukset
36 Ympäristövastuu Lama hidastaa ympäristötyötä

2. PALVELUOSUUSTOIMINTA

39 Suomalaiset sijoittavat OP-ryhmään

42 Parhaat osuuspankit
43 Yhteiskuntavastuu: Osuuspankit yllättivät asiakkansa
44 Taantuma ei ole lannistanut vakuutusyhtiöitä
46 Yhteiskuntavastuu: Maksumiehistä sukeutui terveystalveluiden uudistajia

3 KULUTTAJAOSUUSTOIMINTA

48 S-ryhmä ylläpitänyt tehokkuudella kannattavuuden
51 Parhaat osuuskaupat
52 Yhteiskuntavastuu: Hintakilpailu koveni kaupan alalla
53 Sähköosuuskuntien liikevaihto jumittaa
54 Telealalla tiukkaa - ja menestyviä osuuskuntia

4. TUOTTAJAOSUUSTOIMINTA

55 Talouden aurinko nousee metsästä
57 Yhteiskuntavastuu: Edistyksen vuosi metsäteollisuudelle
58 Maitomarkkinoilla raju muutos
60 Yhteiskuntavastuu: Miten pitkälle Valion brändi kantaa?

61 HKScanin ja Atrian tuloskehitys myötätuuessa
63 Yhteiskuntavastuu: Atria johtaa, mutta HKScan lisää panostusta
64 Vihannesten kulutus kasvaa edelleen
65 Kananmuna-alalla muutokset jatkuvat
66 Tuottavuudessa Faban tulevaisuus

5. PIENOSUUSTOIMINTA

67 Vain vaimeaa kasvua pienosuuskunnissa
69 Kolumni: Mikä on jäsenyhteiden tila tuottajaosuuskunnissa?
71 JURISTI NEUVOO
Toimivallanjako osuuskunnassa – kuka päättää?
72 Vesiosuuskunta pitää kyläalueet elinvoimaisina
74 PALVELUSIVUT
75 HEDVIG, OSA 4.

Julkaisija
Pellervo-Media Oy
Simonkatu 6
Postiosoite: PL 77,
00101 Helsinki

Toimitus
Päätoimittaja
Sami Karhu
sami.karhu@pellervo.fi

Toimituspäällikkö
Riku-Matti Akkanen
puh. (09) 4767 5500
riku-matti.akkanen@pellervo.fi

Tuottaja
Antti Äijö
antti.ajio@pellervo.fi

Art Director
Minna Aho
minna.aho@pellervo.fi

Taittaja
Kajja Rinkinen
kajja.rinkinen@pellervo.fi

Tilaukset
Tilauhinna vuodelle 2015
66 euroa
Irttonumero 13,20 euroa.
tilaukset@pellervo.fi

Ilmoitukset
Salli Oravainen
salli.oravainen@luukku.com
puh. 050-330 6529

Tanja Forsman
tanja.forsman@agrimedia.fi
040-539 3089

Painos ja painopaikka
Painos 6 000 kpl
PunaMusta, Joensuu 2015

ISSN 1236-4835

Osuustoiminta on
Aikakauslehtien liiton jäsen.

Seuraava numero

OT 5/2015 ilmestyy
28.10.2015. Siihen
tarkoitettu aineisto
pyydetään lehden
toimitukselle viimeistään
2.10.2015

Lisäpalvelu tilaajille
osoitteessa
otlehti.pellervo.fi
salasana: vuosi2015